

УДК 582.95: 635.054: 712.253: 630: (477-24)

Онисько Т.Я., аспірант

Шульга В.З., аспірант

Геник Я.В., докт.-р. с.-г. наук, <https://orcid.org/0000-0002-6079-6827>,  
yarhenyk@gmail.com

Горбенко Н.Є., канд. с.-г. наук, <https://orcid.org/0000-0002-6053-6582>,  
nata.horbenko@gmail.com

Заячук В.Я., канд. с.-г. наук, <https://orcid.org/0000-0002-0342-2482>,  
zayachuk\_vsim@ukr.net

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів

## **ТАКСОНОМІЧНА СТРУКТУРА ДЕНДРОФЛОРИ ДЕНДРОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ**

**Onysko T.Ya., Shulha V.Z., Henyk Ya.V., Horbenko N.Ye., Zayachuk V.Ya.  
THE DENDROLOGICAL FLORA TAXONOMICAL STRUCTURE OF THE  
DENDROLOGICAL PARKS FORESTRY ENTERPRISES OF THE LVIV  
AGGLOMERATION**

Наведено таксономічну структуру колекційного фонду дендрофлори дендропарків лісогосподарських підприємств Львівської агломерації. Означено загальні тенденції формування колекційного фонду аборигенних та інтродукційних деревних рослин.

*Ключові слова:* дендропарки, дендрофлора, інтродукція, асортимент деревних рослин, Львівщина.

*Актуальність дослідження.* Практичним втіленням дендрологічних знань стало створення в Україні низки дендропарків на основі природних ділянок лісу. Дендропарки лісогосподарських підприємств є прикладом поєднання аборигенної та інтродукованої дендрофлори. Дендрологічні парки є місцем апробації нових деревних рослин, які можна в подальшому використовувати для озеленення міських територій і відновлення антропогенно порушених екосистем, а також з метою покращення середовища проживання людини [2,3,4,5]. Перспективним деревним видом для доповнення колекційного фонду цих об'єктів є павловнія повстиста (*Paulownia tomentosa* Sieb. & Zucc.), який відрізняється цінною деревиною та високою декоративністю [12,13]. Дендропарки виконують функцію захисних рекреаційно-оздоровчих насаджень [17]. Роботи щодо досліджень дендрологічних об'єктів містять також описи

території історичних парків, спеціалізованих територій музеїв під відкритим небом [7,14]. Дендрологічні дослідження містять описи як місцевих, так і інтродукованих рослин, що належать до різних життєвих форм, застосовуються у різних видах озеленення [6,19].

Вивчення таксономічної структури дендрофлори дендрологічних парків, особливо поблизу великих міст, є актуальним питанням сьогодення з огляду на необхідність формування стійких і естетично привабливих насаджень в урбанізованому довкіллі, зокрема і в місті Львові, можливостей подальшого використання деревних рослин в озелененні урбанізованих екосистем і відновленні антропогенно порушених територій та підвищення естетичної привабливості міських і приміських насаджень [1, 2, 4, 5].

*Методика досліджень.* Використано ботанічні, дендрологічні та систематичні методи дослідження для вивчення видового складу та систематичної та флористичної приналежності деревних рослин [1,9,10].

*Об'єктом дослідження* є колекція дерев і кущів та сформовані насадження Басівського дендропарку Лапаївського лісництва, дендропарків Липниківського і Борщовицького лісництв Львівського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

*Результати дослідження.* Таксономічна структура дендрофлори відділу Голонасінні Липниківського дендропарку представлена 16 видами деревних рослин, які належать до трьох родин. Таксономічна структура дендрофлори відділу Голонасінні Басівського дендропарку представлена 11 видами деревних рослин (зокрема, сосна звичайна [15,16]), які належать до трьох родин, а Борщовицького дендропарку – 9 видами деревних рослин, які належать також до трьох родин.

Таксономічна структура дендрофлори відділу Покритонасінні Липниківського дендропарку Львівського надлісництва представлена 27 видами деревних рослин, що належать до 12 родин. Таксономічна структура дендрофлори Басівського дендропарку представлена 104 видами деревних рослин, які належать до 29 родин, а Борщовицького дендропарку – 39 видами деревних рослин, які належать до 17 родин.

У складі колекційного фонду Липниківського дендропарку наявні 43 види дерев і кущів, в тому числі 27 внутрішньовидових декоративних форм. Серед голонасінних дерев і кущів у колекційному фонді Липниківського дендропарку наявні 16 таксонів. Серед покритонасінних видів дерев і кущів у колекційному фонді Липниківського дендропарку наявні 27 таксонів, у тому числі 12 внутрішньовидових одиниць з 12 родин (Букові, Березові, Горіхові та інші). Загалом у колекційному фонді Липниківського дендропарку наявні 43

таксони дерев і кущів. Серед кущів багато видів, сировина яких є недеревною продукцією лісу, а їх плодами також живляться птахи та дрібні звірі [18].

У складі колекційного фонду деревних рослин Борщовицького дендропарку наявні 48 дерев і кущів, в тому числі 9 внутрішньовидових декоративних форм. Серед голонасінних дерев і кущів у колекційному фонді Борщовицького дендропарку є 9 таксонів, у тому числі 5 внутрішньовидових одиниць (родина Кипарисові, Тисові). Серед покритонасінних дерев і кущів у колекційному фонді Борщовицького дендропарку наявні є 39 таксонів, у тому числі 4 внутрішньовидові одиниці (родина Барбарисові, Розові, Маслинові). Загалом у колекційному фонді Борщовицького дендропарку наявні 48 таксонів дерев і кущів. Окрасою Борщовицького дендропарку є розлогі кущі калини звичайної (*Viburnum opulus* L.), особливо в осінній період з наявними гронами червоних плодів [8,11].

У складі колекційного фонду Басівського дендропарку наявні 115 дерев і кущів, в тому числі одна внутрішньовидова декоративна форма (родина Букові). Серед голонасінних дерев і кущів у колекційному фонді Басівського дендропарку представлено 11 деревних видів. Серед покритонасінних видів дерев і кущів у колекційному фонді Басівського дендропарку наявні 104 таксони, у тому числі одна внутрішньовидова декоративна форма. Загалом у колекційному фонді Басівського дендропарку наявні 115 таксонів дерев та кущів.

*Висновки.* Дендрологічні парки лісогосподарських підприємств є цінними об'єктами досліджень, з огляду на виявлення найбільш стійких деревних рослин та перспективних дерев і кущів для озеленення міських територій, підвищення естетичної привабливості лісопаркових і паркових насаджень в урбанізованому довкіллі, зокрема і на територіях малих населених пунктів України.

Результати проведених досліджень можуть використовуватися при плануванні та розробленні заходів із розширення асортименту колекційного фонду Басівського дендропарку Лапаївського лісництва, дендропарків Липниківського і Борщовицького лісництв Львівського надлісництва.

Розширення мережі дендрологічних парків, надання їм природоохоронного статусу і забезпечення належного фахового господарського догляду, а також науково обґрунтоване поповнення колекцій деревних рослин із врахуванням естетичної складової, сприятиме створенню нових рекреаційних центрів та місць відпочинку і оздоровлення мешканців міст.

## Список використаних джерел

- 1.Геник Я. В., Дудин Р. Б. Систематична структура дендрофлори та санітарний стан паркових насаджень міст Карпатського регіону України. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування : Лісівництво та декоративне садівництво. Київ : НУБіП України. 2013. Вип. 18.7. Ч. 1. С. 42-52.
- 2.Геник Я. В., Дудин Р. Б., Дида А. П., Марутяк С. Б. Трансформації в зелених насадженнях урбанізованих екосистем Заходу України : монографія. Львів : ННБК "АТБ", 2023. 181 с.
- 3.Геник Я. В., Заячук В. Я., Дида А. П. Посттехногенні екосистеми Заходу України та їх ревіталізація : монографія. Львів : ННБК: АТБ, 2022. 182 с.
- 4.Геник Я.В., Заячук В.Я. Сукцесії рослинності на посттехногенних територіях Коломийського буровугільного родовища. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів: НЛТУ України. 2015, вип. 25.6. С. 119-124.  
<https://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/923>
- 5.Геник Я.В., Заячук В.Я.. Склад та структура дендрофлори породних відвалів шахт Коломийського вугільного родовища. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів: НЛТУ України. 2013, вип. 23.8. С. 9-18. Доступно за [https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23\\_8/9\\_Gen.pdf](https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_8/9_Gen.pdf)
- 6.Глоговський Л. В., Шукель І. В., Горбенко Н. Є. та ін. Еколого-біологічні особливості живоплотів в урбанізованому середовищі м. Львів // Вісник Уманського національного університету садівництва. 2025. № 1. С. 67–73. Доступно за <https://doi.org/10.32782/2310-0478-2025-1-67-73>.
- 7.Горбенко Н. Є., Марискевич О. Г., Курницька М. П. та ін. Відтворення елементів садівництва, городництва та рільництва відповідно до історико-етнографічного районування території Музею народної архітектури і побуту у Львові імені Климентія Шептицького // Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Т. 31, № 3. С. 41–48. Доступно за <https://doi.org/10.36930/40310306>.
- 8.Заячук В.Я. Біоекологічні особливості зростання та плодоношення калини звичайної в умовах Прикарпаття.: автореф. дис. ... канд с.-г. наук : 06.03.03. Львів, 1996. 22 с. Доступно за [https://scholar.google.com.ua/citations?view\\_op=view\\_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation\\_for\\_view=PmXnWewAAAAJ:4DMP91E08xMC](https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation_for_view=PmXnWewAAAAJ:4DMP91E08xMC)
- 9.Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні. Львів: ТзОВ"Фірма Камула". 2005. 176 с.  
[https://scholar.google.com.ua/citations?view\\_op=view\\_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation\\_for\\_view=PmXnWewAAAAJ:YFjsv\\_pBGBYC](https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation_for_view=PmXnWewAAAAJ:YFjsv_pBGBYC)
10. Заячук В.Я. Дендрологія. Хвойні: навч. посібн. Львів: ТзОВ"Фірма Камула". 2003. 128 с.  
[https://scholar.google.com.ua/citations?view\\_op=view\\_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation\\_for\\_view=PmXnWewAAAAJ:O3NaXMP0MMsC](https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation_for_view=PmXnWewAAAAJ:O3NaXMP0MMsC)
11. Заячук В.Я., Цибуля В.С. Види роду Калина (*Viburnum* L.) в озелененні населених місць. Науковий Вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів: НЛТУ України. 2013, вип. 23 (11), С. 30-38. Доступно за [https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23\\_11/30\\_Zaj.pdf](https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_11/30_Zaj.pdf)
12. Іванюк А.П., Заячук В.Я., Лисюк Р.М., Дармограй Р.Є. Перспективи використання деревини *Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія. 2023. Том 52. № 2. С. 38-46. Доступно за <https://doi.org/10.32782/agrobio.2023.2.5>

13. Іванюк А.П., Заячук В.Я., Харачко Т.І., Колодій Т.В., М'якуш Б.М. Фізичні властивості деревини павловнії повстистої (*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.). Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів: НЛТУ України, 2021, том. 31, №4. С. 71-75. Доступно за <https://doi.org/10.36930/40310411>
14. Курницька М. П., Пархуць Л. В., Горбенко Н. Є. Ландшафтно-історичний аналіз території парку у смт Поморяни // Науковий вісник НЛТУ України. 2019. Т. 29, № 9. С. 32–37. Доступно за <https://doi.org/10.36930/40290905>.
15. Погрібний О.О., Заячук В.Я. Сосна звичайна в лісах Українських Карпат. Монографія. Косів: Писаний камінь. 2017. 192 с. Доступно за [https://scholar.google.com.ua/citations?view\\_op=view\\_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation\\_for\\_view=PmXnWewAAAAJ:isC4tDSrTZIC](https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=PmXnWewAAAAJ&citation_for_view=PmXnWewAAAAJ:isC4tDSrTZIC)
16. Погрібний О.О., Заячук В.Я. Типологічна оцінка сосни звичайної в Українських Карпатах. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науковотехнічних праць. Львів: НЛТУ України. 2013, вип. 23.5. С. 118-128. Доступно за [https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23\\_5/118\\_Pog.pdf](https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_5/118_Pog.pdf)
17. Робулець С.В., Солодкий В.Д., Заячук В.Я. Значення захисних лісів і особливо захисних ділянок лісу Буковинських Карпат у вирішенні екологічних проблем регіону. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. Львів: НЛТУ України. 2011. вип. 21 (7), С. 59-61. Доступно за [https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21\\_7/59\\_Rob.pdf](https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_7/59_Rob.pdf)
18. Рябчук В.П., Заячук В.Я. Рациональне використання недеревних ресурсів як засіб підвищення продуктивності лісу. Науковий вісник НЛТУ України. Львів : 2004, Вип. 14.5. С. 254-260. Доступно за [https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2004/14\\_5/51.pdf](https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2004/14_5/51.pdf)
19. Скрипченко Н. В., Нужина Н. В., Ковальська Н. П. та ін. Структурно-функціональні особливості стебла та кореневища *Schisandra chinensis* (Turcz.) Baill. // Науковий вісник НЛТУ України. 2024. Т. 34, № 3. С. 63–70. Доступно за <https://doi.org/10.36930/40340308>.